

SZŐCS JUDIT TANÁRNŐ ÉLETRAJZI KÖTETE HÁBORÚRÓL, DIKTATÚRÁRÓL, EMBERI SORSOKRÓL

Eszményekért és hitért élni

A kolozsvári Exit Kiadó gondozásában jelent meg Szőcs Judit nyugalmazott kolozsvári matematikatanár Eszmékért, hitért, életért... című önéletrajzi kötete.

→NÁNO CSABA

Nem mindennapi könyv áll október közepétől az olvasók rendelkezésére: a több mint fél évszázad történéseit tartalmazó kiadvány olyan matematikatanár életének mozzanatait foglalja magába, aki rendkívül összetett jellem – a szó nemes értelmében. Szőcs Judit soha semmiben nem alkudott meg, az igazságtalanságokba képtelen volt beletörődni, ebből fakadóan olykor konfliktusokat is felvállalt, ha azok még kárára is váltak. Tapasztalataiból és tetteiből merítve most olyan könyvet írt, amely nemcsak unokahúgának – akinek az írásokat ajánlja –, hanem minden olvasójának tanulságokkal szolgálhat.

Előttünk a múlt

Matematikus végzettsége ellenére Szőcs Judit nem most ismerkedett meg az írás titkaival. Fiatal tanárként már közölték írásait napi- és hetilapok. Pályája kezdetétől úgy érezte, mondani valója van a köz számára, és azt papírra vetette. Írásaiban a kritikával éppúgy élt (talán még gyakrabban), mint a megérdemelt dicsérettel. Szerencsére leg-

több írása valamilyen formában megmaradt, és kitartó munkával ezek most köteté álltak össze.

Talán közvetlen környezete – barátai, ismerősei, volt tanártársai – számára is meglepő dolgok derülnek ki mindjárt a kötet első részéből, amely főleg a családról, iskolás és egyetemi évekről, valamint magánéleti mozzanatokról szól. Ki gondolta volna, hogy a háború szörnyűségei otthonától több ezer kilométerre kergette a Szőcs családot, vagy hogy milyen dilemmákkal küzdött, amikor a pályaválasztás szóba került.

A szerző külön részt szán társadalmi-politikai munkájából származó élményeinek. Ott volt diákjaival, amikor Gheorghe Funar polgármester sötét korszakában a kolozsvári Mátyás-szobor veszélybe került, tiltakozott a Fötér felásása ellen. Cikkekben, felszólalásokban állt ki a város magyar múltjának megőrzése mellett. Segített, hogy a Kolozs megyei Válaszúton szórványközpont jöjjön létre (erről a Válaszút és A mezőcséti csoda című fejezetekben olvashatunk), és több írásban megemlékezik egykori szeretett tanáraitól, illetve diákjairól.

Újdonságok ismerősöknek

Akik Szőcs Juditot ismerik, bizonyára tapasztalták önzetlenségét és segítőkészségét. A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségét nemcsak munkájával segítette – alapító tagja, egy ideig Kolozs megyei elnöke,

országos alelnöke volt –, de ennek a hatáskörébe tartozó Gál Kelemen Oktatási Központ és könyvtár számára saját házában székhelyet biztosított.

Tösgyökeres kolozsváriként és annak a líceumnak a tanulójaként, ahol Szőcs Judit matematikatanár is oktatott, régóta ismerem a szerzőt. Bár nem voltam tanítványa, ha a brassaisok körében olykor szóba kerültek a régi tanárok nevei, számtalan volt diákjától hallottam, milyen pedagógus volt Szőcs Judit. Mindenki elismerte szigorúságát, ugyanakkor rendkívüli korrektségét is. Azt viszont kevesen tudták, hogy tanárnőjük lehetett volna akár színésznő vagy irodalomtanár, de különféle okokból – amelyek magyarázatát megtalálják a kötet lapjain – mégis Pitagorásznál kötött ki. Ma már nehéz

megmondani: szerencsére, vagy a művészetek és a magyar nyelvoktatás bánatára. Tanáremberként bebizonyította, hogy a katedrán a helye, de valószínűleg ugyanolyan elismerésben részesült volna, ha a varázslatos deszkákat választja. Ugyanis amibe Szőcs Judit belefog, azt teljes odaadással és eredményesen végzi, legyen az a tanítás, szavalás és nem utolsósorban írás – ahogyan az kötete lapjairól is kiderül.

A szerző érthetően és világosan fogalmaz, talán ez a jótékony hatása a matematikai tudásának, ahol nem igazán lehet mellébeszélteni. Szőcs Judit korrajzot tár elénk. Élete, mint minden emberé, tele volt örömmel, szenvedéssel, sikerekkel és olykor apró kudarcokkal. A hányatott gyermekkoról a tanári pályáig, a politika olykor felerősödő beleszólásáig őszintén vall élete egyes mozzanatairól, ami az odafigyelő és érző olvasó számára számtalan tanulságot hordoz.

Kihez szól?

Az Eszmékért, hitért, életért... című kötete mindenkire szól: azoknak, akik vele együtt szenvedtek meg a háborút, majd a kommunista diktatúra borzalmaival, és tudják, mekkora felelősséget vállalt magára a pedagógus, és azoknak is, akik ihletet akarnak meríteni egy nem mindig könnyű, de sikerekben mégis gazdag életútból. Ha valaki feltenné magában a kérdést, miért

írt a matematikatanár memoárkötetet, a választ a könyv ajánlásában megtalálja: „Életem néhány pillanatát felidéző, olvasmányaimhoz kapcsolódó írásaimat Réka keresztlányomnak ajánlom, azzal a reménnyel, hogy talán elgondolkodik azon, mit jelentett:

- öt éves koromban átélni a bombázást;
- menekülni, fájni, éhezni;
- hosszú időre elszakadni anyától, apától azzal a tudattal, hogy soha nem találkozunk;
- kicsi széken ülve araszolni a kaputól a sarokig, ahol majd a szüleim átvehetik a családi fejadagot;
- lesni, hogy a szomszéd asszony mikor önti ki a disznóinak szánt „pityókát” húlni a kanálshoz, mert akkor válogathattunk belőle és csak só kellett hozzá;
- diktatúrában élni, ahol egy kis-korú gyerek elszólása börtönbe juttathatja tanárát;
- igazat szólni – több év börtön házaárulásért;
- kisebbségben élni és szinte naponta harcolni, hogy magyarként élhess;
- nem vágni semmire és örülni mindennek, ami van.”

Könczey Elemér remek borítóterve még vonzóbbá teszi a gondosan megszerkesztett és kivitelezett kötetet, amely a Nagy Péter által vezetett Exit Kiadó gondozásában jelent meg. A járvány miatt egyelőre elmarad a kötet nyilvános bemutatója, de megvásárolható a kiadó honlapján, az Idea és más könyvesboltokban.

Mint egy szimfónia – életinterjú Simon Gáborral

→ERDÉLYI NAPLÓ-ÖSSZEÁLLÍTÁS

A Prospero sorozat új kötete jelent meg a napokban a kolozsvári Ábel Kiadó gondozásában. Ezúttal lapunk munkatársa, Nánó Csaba újságíró készített életútinterjút Simon Gáborral, a Kolozsvári Magyar Opera nyugalmazott igazgatójával.

Több mint másfél évtizede indult útjára a Prospero Könyvek sorozata Demény Péter író szerkesztésében. A Polis, később a Korunk–Komp-Press, jelenleg az Ábel Kiadó gondozásában megjelenő kötetek színészek, operaénekesek, a most megjelent könyv esetében pedig egy intézményvezető pályaképét rajzolják meg.

„Nem a cél a lényeg, hanem az addig megtett út”. Ezzel az idézettel indul Nánó Csaba Sors-szimfónia című kötete, amely életútinterjút tartalmaz az idén 75 éves Simon Gáborral, aki 20 esztendőn át vezette a Kolozsvári Magyar Opera társulatát.

A volt intézményigazgató Sepsiszentgyörgyön született, iskoláit a Székely Mikó Kollégiumban kezdte 1951-ben. Édesapja és a család múltja miatt a tanfelügyelőségben előre megmondták neki, hogy a fiát a líceumi felvételin

nem hagyják tovább tanulni. Így is történt. Ezért Kézdivásárhelyen kezdte a líceumi éveket, ahol az apjának kapcsolatai voltak. „Kézdivásárhelyen amolyan »légy jó mindhalálig« helyzetben voltam, a nagyok cipőjét pucoltam, de jól fociztam, kézilabdáztam, kosaraztam” – emlékezik azokra az időkre az igazgató. Később a brassói sportiskola diákja lett, majd a Marosvásárhelyi Művészeti Líceumba került. Érettségi után a kolozsvári zeneakadémián diplomázott 1968-ban fuvola szakon. Négy évig volt tagja az opera zenekarának, amíg az akkori igazgató ki nem rúgta, mert „túl sok ötletem volt, én akartam mindenkit tanítani, mit és hogyan kell tenni. Ma már értem, miért dobott ki, és igazat adok neki”. Egy évig könyvet árult. Már akkor majdnem igazgató lett az Egyetemi Könyvesboltban, ennek egyetlen akadály a volt, hogy nem lépett be a Román Kommunista Pártba. 1973 és 1990 között a balettiskola korrepetitora, tanára volt, 1990-től a kolozsvári operaház főigazgatója. 2009-ben vonult nyugdíjba.

Simon Gábor életútja – ahogyan a kötet lapjairól is kiderül – tele van érdekesebbnél érdekesebb fordulatokkal, rövid ideig még a zenétől is eltávolodott, de minden

körülmény között megállta a helyét az élet forgószínpadán.

A fejezetekre osztott interjúkötetben olvashatunk Simon Gábor Székelyföldön töltött gyermekkoráról, családjáról a zenével, a nehéz időkről, amikor a rendszer kulákoknak kiáltotta ki őket, ebből pedig sok hátrányuk származott. Az egykori igazgató arról is őszintén vall, miért tették ki az opera zenekarából a 70-es évek elején, illetve később hogyan nyerte el a vezetői tisztséget ugyanabban az intézményben.

Az életútinterjú-kötet címe nem véletlenül utal Beethoven alkotására, az 5. szimfóniára, amely Sors-szimfónia melléknévvel vonult be a zenetörténetbe. Az egykori igazgató szinte egész életét zene vette körül. Ugyanakkor sokoldalú ember, aki vezetőként éppúgy megállta a helyét, mint a hangszeres hivatásában, a sportban vagy a családjá iránti gondoskodásban.

Simon Gábor sorsa is – mint ahogy minden művészemberé – tele van színekben tobzódó szimfóniával. Hiszen, ahogyan a kötet bevezetőjében is olvasható, „az élet nem csak feketéből és fehérből áll, nem csupán egy leütés a zongorán. Jóval több annál: egy egész zenekari mű, ami hol

csendesen, hol a mennydörgés erejével szól.”

„Gábor olyan igazgató volt, aki nem ragaszkodott ahhoz, hogy egész nap az irodájában töltsen az időt. Szeretett társaságban lenni, munkatársaival, beosztottjaival igen közvetlen viszonyt ápolt, és még a magamfajta újságírót sem nézte le” – írja a kötet bevezetőjében a szerző. A kolozsvári újságíró az Erdélyi Naplónak elmondta: közte és az igazgató között az évek során kialakult barátság, illetve Simon Gábor tartalmas munkás-

sága okán már tíz évvel ezelőtt, az igazgató nyugdíjaztatása után szóba került egy életútinterjú elkészítése, ám objektív okokból ez a tavalyi esztendőig elmaradt. 2019-ben Demény Péter, a Prospero sorozat szerkesztője javasolta, hogy Simon Gáborról könyv íródjon, a mintegy éves munka eredménye a Sors-szimfónia című kötet, amelynek gondozását az Ábel Kiadó vállalta magára. A sok képanyagot is tartalmazó kötet megvásárolható a kiadóban, könyvesboltokban, illetve az Ábel Kiadó honlapján.